

SZLAKIEM I BRYGADY LEGIONÓW POLSKICH. W 150-lecie ur. Józefa Piłsudskiego.

**/Wyjazd szlakiem miejsc pamięci, formowania, poboju, walk, internowania: Legionów Polskich (I. II. III. BRYGADY - I. 1914-1915):
MARCINKOWICE-ŁĄCKO-ŁÓWCZÓWEK-KRAKÓW-MICHAŁOWICE-KIELCE-NOWY
KORCZYN/OPATOWIEC-ANIELIN-ŁASKI-NIEDABYL-KRZYWOPLÓTY-KONARY-
TARŁÓW-DZIERZKOWICE/URZĘDÓW-JASTKÓW-BENIAMINÓW-WARSZAWA -
SULEJÓWEK/.**

Program 4 – dniowego wyjazdu w terminie: 20-23. 07. 2017.

DZIEŃ 1/20.07./: PRZEMYŚL. Wyjazd o godz. 5.00. – Przejazd przez: Jarosław – Rzeszów Płn. – Tarnów – **ŁÓWCZÓWEK** [bitwa **22-25 XII.1914.** /upamiętn. na tabl. przy Grobie Niezn. Żołn. w W-wie „*ŁÓWCZÓWEK 24 XII 1914*”/ stocz. przez I Brygadę Legionów pod dow. K. Sosnkowskiego (1. pułk-dow. E. Rydz-Śmigły, 5. pułk-dow. W. Ścibor-Rylski), przepr. 5 wlk. szturmów, odparto 16 kontrataków, do niewoli ok. 600 Rosjan. Bitwa zakończ. pierw. okres walk leg. prow. nieprzerw. od VIII.1914. Zatrzymanie sił ros. umożliw. Austriakom rozbud. frontu na pozycjach, na których utrzymał się do ofens. pod Gorlicami w V.1915. Straty brygady: 128 zabitych (w tym 38 oficerów), 342 rannych. Zabici pochow. na **cmentarzu wojennym nr 171 /tzw. cmentarz legionistów pol./ w Łowczówku**]. – Przejazd przez Nowy Sącz – **MARCINKOWICE** [bitwa **6.XII.1914.**: legiony pod dow. J. Piłsudskiego i Wł. Beliny-Prażmowskiego walczyły z 5-krotn. większ. siłami 8. korpusu ros. Bitwa nie rozstrzygnęła się jednoznacznie na korzyść żadnej ze stron. Na **cmentarzu wojennym nr 352 w Marcinkowicach** pochow. 39 żołn., z czego 9 legion.] – **ŁĄCKO** [11.XII.1914]. – **MSZANA –KRAKÓW**: [Oleandry-stad **6.VIII.1914.** wyruszyła Pierwsza Kompania Kadrowa kierując się na teryt. zaboru ros. W tym miejscu znajduje się modernist. **Dom im. Józefa Piłsudskiego** (decyzję o bud. i powoł. muzeum podj. d. legioniści na I Zjeździe Zw. Legionistów Pol.; 1928 r.-abp A. Sapieha poświęcił kamień węgielny; 1934 r.-urocz. otwarcie I części wybud. z funduszy Związku; przed wejściem wojsk niem. do Krak. wszystkie ekspozycje z muzeum ukryte w kościołach, domach prywatnych.) Obecnie mieści się **Muzeum Czynu Niepodległościowego – zwiedzanie** (ekspozycje dot. walk Polaków o niepodległość w l. 1863-1919. m.in. pamiątki po legion., oryg. sztandary legion., liczne mundury i elem. wyposaż. żołn., ekspoz. poświęc. J. Piłsudskiemu, E. Rydzowi-Śmigłemu, Pol. Siłom Zbr., Pol. Państwu Podz., opozycji politycznej w PRL-u.). – **Katedra Wawelska**-w krypcie pod Wieżą Srebrnych Dzwonów pochow. Piłsudski wraz z nim urna z ziemią z grobu matki (serca marszałka w miejscu spoczynku matki na cmentarzu na wileńskiej Rossie). – **Kopiec Niepodległości im. Józefa Piłsudskiego**/Kopiec Niepodległości, Kopiec Wolności, Sowiniec, Mogiła Mogił/(najwięk. z 4 istniejących do dziś kopców krak., oraz najwięk. w Polsce; usyp. na szczycie Sowińca. Pomysł wysun. przez Związek LP w 1934 r.; na czele Komitetu Bud. Kopca W. Sławek; bud. w l. 1934-37. W kopcu złoż. ziemię ze wszystk. pól bitewnych I woj. św., na kt. walczyli Polacy. Rozkaz gener. gubern. H. Franka o zniszczenie kopca nie wykonany. W 1953 r. przy pomocy czołgu usun. płyty z krzyżem leg. - zniszcz. cały stok kopca. Od 1981 r. odbudowa, u podnóża ziemia z poboju II woj. św.]. – Przejazd do miejsca zakwaterowania, zakwaterowanie w hotelu, obiadokolacja, nocleg.

DZIEŃ 2/21.07./: Śniadanie. KRAKÓW – MICHAŁOWICE [mieściła się tu komora celna i posterunki gran. oddzielające zabór ros. od austr., żołnierze Pierwszej Kompanii Kadrowej obalili ros. słupy gran. W l. 30. XX w. postaw. obelisk zwieńczony orłem strzeleckim. Na obelisku napis: „*W tym miejscu na rozkaz komendanta Józefa Piłsudskiego I Kompania Kadrowa Legionów Polskich 6 sierpnia 1914 roku idąc w bój o honor i wolność Ojczyzny obalili słupy graniczne byłych państw zaborczych*”]. – **ULINA – KRZYWOPLÓTY** [bitwa **14-17.XI.1914.** nieopodal wsi Krzywopłoty, na bagnach m. Bydlinem a Załężem/upamiętn. na tabl. przy Grobie Niezn. Żołn. w W-wie „*KRZYWOPLÓTY 14 XI 1914*”/. Brało udział ok. 1.400 legion. (dow. 4. i 6. batal. 1. pułku piechoty-kpt. T. Furgalski „Wyrwa” i kpt. Herwin + artylerzyści pod dow. kpt. Brzozy). W ataku na Załęże

poległ por. Stanisław Paderewski dow. 3. kompanii batal.-przyr. brat Ignacego Paderewskiego. Straty: zginęło 46 legion., 131 rann. i do niewoli. Polegli spoczyw. na **cmentarzu w Bydlinie**. Bitwa powstrzym. ros. natarcie. Miejsce bitwy J. Piłsudski nazwał „*Krzywopłockimi legionowymi Termopilami*”. – **JĘDRZEJÓW** [3.III.1915. z I Brygadą przybył Piłsudski-bywał gościem w domu Przyppkowskich, których potomkowie są kustoszami Muzeum im. Przyppkowskich; na fasadzie budynku muzeum tablica upamiętn. pobyt Piłsudskiego w J. -Zwiedzanie Muzeum (gł. gnomika, kolekcja ponad 600 zegarów słon. oraz astron. przyrządów pomiar., zegary mech., rokok. kurdybany, bibliofilskie starodruki]. – **BRZEGI** [14.VIII.1914]. – **KIELCE** [12.VIII.1914.- wkroczenie do K. I batalionu (w składzie: Pierwsza Kompania Kadrowa, druga i trzecia kompania) 5.IX.1914.-zaprzys. I Pułku Legionów Polskich pod dow. J. Piłsudskiego]. – **Pałac Biskupów Krak** (ob. Muzeum Narod.): w okresie od 12.VIII.1914. do 10.IX.1914. kwatera J. Piłsudskiego i jego sztabu. Zwiedzanie Sanktuarium Marsz. J. Piłsudskiego (02.X.1938. urocz. otwarcie, wystrój na podst. relacji b. adiutanta Piłsudskiego i dozorca pałacu; niewielkie znisz. podczas II wojny św.; 1990 r. ponow. otwarcie): 3 sale: *Marmurowa*-d. osob. pokój Piłsudskiego z repliką maski pośm. Marsz.; *Sztandarowa*-d. pokój komendanta kwatery gł. R. Trojanowskiego z kopiami sztandarów 1. i 4. PP Legionów; *Baszta*-pełniła funkcje kaplicy z kopią obrazu MB Ostrobramskiej. – **NOWY KORCZYN** [tw. bitwa korczyńska 16-23.IX.1914. – chrzest boj. dla legion. pod dow. J. Piłsudskiego. Uczestn. pr. wszyscy przyszedli najwyżsi dowódcy WP II RP. Bój pod Czarkowami /23.IX.1914./element bitwy korcz.; w **Czarkowach** niewielki **cment. wojenny** z odsłon. w 1928 r. przez prez. Mościckiego pomnikiem „*Ku chwale pierwszych bojów Józefa Piłsudskiego o niepodległość Polski*” /**pomnik Zwycięstwa Legionów (Czynu Legionowego)**/: 6-m. kamien. 4-boczna kolumna zwieńcz. zrywającym się do lotu orłem z brązu; I.1945. wysadz. przez Armię Czerw., 1992 r. ponownie odsłon. Wokół obelisku spocz. żołn. LP, WP z 1939 r. oraz AK.] – **OPATOWIEC** [17-23.IX.1914.] – **KSANY** [bitwa 23.IX.1914.- jedna z pierw. poważ. bitew, jaką legionieści stoczyli w widłach Nidy i Wisły. W rej. Ksan, Czarków i Kociny przed Rosjanami bronili się ułani płk. Wł. Beliny-Prażmowski i strzelcy. W ok. Ksan walcz. oddziały I Bryg. Leg. dow. przez młodych oficerów: T. Wyrwę-Furgalskiego /4. bat./, Cz. Młota-Fijałkowskiego /pluton/. Na terenie wsi K. 3-godz. walkę z ros. artyl. i oddziałami kozack. stoczyła 2. kompania dow. przez Cz. Jarnuszkiewicza (projektant orzełka leg./bez korony/noszonego przez żołn. J. Piłsudskiego na czapkach maciejówkach.). W efekcie działań legionów w ok. Ksan i Czarków, Rosjanie wycofali się na płu. za Nidę, a Piłsudski mógł bezp. przeprowadzić swoich żołnierzy na pr. brzeg Wisły w Opatowcu, 1.X.1914, rozpoczęła się ofensywa. W 1989 r.- odsł. **Pomnika Legionisty, Żołnierza Września 1939 i Partyzanta 1939-1945**. Obelisk wyk. z tzw. pińczowskiego kamienia skł. się z białego orła w koronie oraz 3 żołnierzy symboliz. 3 etapy walk: boje legionów J. Piłsudskiego, walki kamp. wrześn. 1939 r. oraz działania partyzantów prow. w ok. Ksan i Opatowca w czasie okup. niem.]. – **KONARY** [bitwa 16-23.V.1915., potem do 23.VI.1915. działania pozyc. /upamiętn. na tabl. przy Grobie Niezn. Żołn. w W-wie „*KONARY 16-22 V 1915*”/. Linia frontu na znacznej dł. wzdłuż rzeki Koprzywnica. I Bryg. LP /dow. bryg. J. Piłsudski, szef sztabu bryg. ppłk K. Sosnkowski: 1., 5., 3. (wg. nieform. numeracji wewn.) pułk piech.-ok. 5 tys. legion./przeciwko ros. XXV korpusowi gen. Ragozega i XXXI korp. Miszczenki. Wg. różnych źródeł zgin. ok. 140 żołn., kilkuset rannych.]. – **ew. KOPRZYWNICA** [miasto nad rz. Koprzywnią. W 1185 r. ks. Kazimierz Sprawiedliwy sprowadził cystersów; pr. miejsk. uzyskała w 1268 r.; w 1606 r. rokosz szlachty pod przywództwem M. Zebrzydowskiego przeciwko Zygmuntovi III Wazie; miasto ucierpiało podczas potopu szwedzkiego; po kasacji zakonu cystersów K. podupadła i w 1869 r. utraciła pr. miejskie; w 1911 r. sprowadzono relikwie św. Floriana] – zwiedzanie: pocysterski kościół NMP i św. Floriana - zbud. w XIII w.; zniszcz. podczas najazdu tatarsk. w 1241 r.; przebudow. w XV i XVIII w. (m.in. późnobarok. fasady); zachow. romański portal oraz detale rom. we wnętrzu kościoła]. – **OPATÓW**: zakwaterowanie w hotelu, obiadokolacja, nocleg.

DZIEŃ 3/22.07./: Śniadanie. **OPATÓW** [**cmentarz wojenny/cmentarz legionowy** początek nekropolii dały pochówki legion. zmarłych w wyniku ran w opatow. szpitalu w 1915 r. po bitwie pod Konarami. W centr. miejscu cm. mogiła-pomnik z dużym krzyżem oficera I Brygady LP kpt. F. Pększyc-Grudzińskiego-poległ. pod Żernikami 3.VI.1915., którego szczątki w 1918 r. władze austr. ekshum. z mogiły w Baćkowicach gdzie był pierwotnie pochow. Na terenie cmentarza 22 mogiły zbior. - pogrzeb. 921 żołn. poległych podczas I wojny św., potem pochówki nieznanych żołn. kamp. wrześn. i z następnych lat.] – Przejazd w kierunku: TARŁÓW [bitwa 30.VI.-02.VII.1915. /upamiętn. na tabl. przy Grobie Niezn. Żołn. w W-wie „*TARŁÓW 30 V - 2 VII 1915*” zwyc. bój z oddziałami ros. o tzw. Redutę Tarłowską stocz. przez I Bryg. LP pod dow. J. Piłsudskiego. W walkach wyróżnił się 1. batalion 1. pułku piech. pod dow. mjr E. Rydza-Śmigłego. Rosjanie bronili mostu na

Wiśle. Po obu stronach zgin. po kilkudzies. żołn.-pochow. w polow. mogiłach-po wojnie przenies. na **cmentarz w Tarłowie.**] – **WÓLKA TARŁOWSKA** [kwaterował tu J. Piłsudski; przed domem głaz z pamiatk. tabl. odsł. w 1938 r.] – **DZIERZKOWICE/URZĘDÓW** [bitwa **10.VII.1915.**, 8-19.VII.1915. I Br. LP pod dow. J. Piłsudskiego (5. pułk piech.-kpt. L. Berbecki, 5 batal.-kpt. J. Olszyna-Wilczyński, artyl. I Br.-mjr. O. Brzoza-Brzezina, 4. pułk piech.-plk Bolesław Roja). Do niewoli austr. ok. 20 tys. jeńców. Rosjanie cofnęli się na dobrze przygot. pozycje od rzeczki Chodel do Niedrzewicy. **Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego** i **POW** (ufund. w 1936 r., zniszcz. w 1946 r., odbud. w 70. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1988 r. Na szczycie pomnika rzeźba orła, pod nim medalion z popiersiem marszałka i napis "Józef Piłsudski – Marszałek i Wodzowi i Bojownikom o Wolność i Niepodległość – Legioniści i Peowiaczy powiatu janowskiego").] – **JASTKÓW** [bitwa **31.VII – 3.VIII 1915** I Bryg. LP (1., 5. i 7. pułk piech. i 4. pułk piech.-„chrzest bojowy”; dow. bryg. J. Piłsudski, ppłk B. Roja) przeciwko 1. Syber. Dywizji Strzeleck. Wynik: strateg zwyc. sił austro-węg. Straty: zgin.128 legion. (wszyscy pochow. na **cmentarzu w Jastkowicach**-w 1931 r. urocz. otw. cment. Legionistów Pol. Duże straty 4. PP (70 poległ. i ok. 200 rann.)-ppłk. Roji zarzucano brawurę, nieumiejętn. dowodz.]. – **KAMIONKA** [4-7.VIII.1915]. – **ŁYSOBYKI** [10 VIII 1915]. – **ANIELIN** [bitwa **22.X.1914**] i **LASKI** [bitwa **23-26.X.1914**]./upamiętn. na tabl. przy Grobie Niezn. Żołn. w W-wie „**LASKI ANIELIN 21-24.X 1914**”/ stocz. na przedpolach Twierdzy Dęblin (Twierdza Iwanogrodzka). I Br. LP pod dow. J. Piłsudskiego, 1. pułk piech. (1 batal.-kpt. M. Żymierski, 3. batal.-kpt. E. Rydz-Śmigły, 5. batal.-kpt. M. Karaszewicz-Tokarzewski, 6. batal.). Poległo ok. 250 legion.-pochow. w kilku wspóln. mogiłach, potem przenies. do **Żytkowic - cmentarz-mauzoleum (pomnik)** z cokołem z granitu wołyńsk. z ponad 5 m kam. krzyżem i 4 tabl.: na gł. tabl. napis „*Tu śpią snem wiecznym żołnierze 1-szej brygady legionów polegli w walce o niepodległość Polski pod Anielinem i Laskami 22.X.-26.X.1914 roku. Obywatele wolnej Rzeczypospolitej Polskiej 1933 r.*”, na 3 tabl. nazw. i pseud. poległ. legion. Pod obeliskiem krypta z prochami poległ. legion. W **Brzustowie** (wcześniej zbiorowa mogiła legion.) drewn. Krzyż Legionistów z inskrypcją „*Na ziemiach tych w dniach 22-26.X.1914 polegli w walce o niepodległość Polski żołnierze J. Piłsudskiego. WOLNOŚĆ KRZYŻAMI SIĘ MIERZY*”.] – **RADOM** [na radomskim Rynku Pomnik Czynu Legionów zbud. w 1930 r., zburz. przez Niemców podczas wojny, pon. ustawiony w 1998 r.] – **NIEDABYL** [24.X.1914]. – **BIAŁOBRZEGI** [obóz internowania 1917-1918 – często mylone z poblis. Beniaminowem. W d. cars. koszarach intern. ok. 100 oficerów I i III Br. LP, którzy 22 lipca 1917 r. odmówili złożyć przysięgi na wiern. cesarzowi (tzw. kryzys przysięg.); w okresie między. stacjonował 2 Batalion Radiotelegr. Ob. stacjonuje 2 Pułk Dowodzenia, koszarowce zamienione na mieszkania]. – **WARSZAWA**: zakwaterowanie w hotelu, obiadokolacja, nocleg.

DZIEŃ 4 /23.07./. Śniadanie. **WARSZAWA** [Plac Piłsudskiego: **pomnik marszałka; Grób Nieznanego Żołnierza**: w krypcie pod kolumnadą d. Pałacu Saskiego symb. grób. żołnierzy; w 1925 r. pochow. z honorami szczątki niez. żołnierza ekshumow. z Cmentarza Orłąt Lwow.; tablice m.in. z nazwami bitew Legionów. – **Muzeum Wojska Polskiego** utw. w 1920 r. dekretem nacz. wodza Piłsudskiego. najw. w Polsce ekspozycja militariów obraz. dzieje oręża pols. - od średn. do końca II wojny św., kolekcja zbroi husar., mundury polsk. formacji, sztandary, mapy, odznaczenia, fotogr., zbiory broni, ciężki sprzęt boj. z I i II wojny św. – **Belweder** (barok. pałac wyb. w I poł. XVIII w. , wykupion. przez St. Augusta. W nocy z 29 na 30.XI.1830. nieud. zamach na Wlk. Ks. Konstantego. Po odzysk. niepodl. w pałacu z rodziną mieszkał Naczelnik Państwa Piłsudski, następn. prezydenci II RP. Ob. repres. siedziba prezydenta. Przy Belwederze pomnik marszałka.))]. – **SULEJÓWEK** [w willi Milusin /styl pols. dworku/ (wybud. ze składek społeczeństwa i Komitetu Żołnierza Polskiego) w l. 1923-26 wraz z rodziną mieszkał J. Piłsudski; miejsce pracy, spotkań z legion., politykami, ludźmi kultury, tu napisał kilka książek. Stąd J. Piłsudski wyruszył do Warszawy w czasie zamachu majowego w 1926 r. Po wojnie przedszkole; w 2008 r. minister kultury podpisał akt powołania Muzeum Marszałka Józefa Piłsudskiego-dyrektorem wnuk marszałka Krzysztof Jaraczewski. Kompleks muzealno-edukacyjny ma zostać oddany do użytku w 2018 r.]. – Przejazd przez: Grójec – Radom Opatów – Rzeszów Płn. – Jarosław – **PRZEMYŚL**: **zakończenie wycieczki.**

TERMIN: 20 - 23. 07. 2017. CENA: 740 – 990, - zł /os. [przy 30 - 8 ucz.]

CENA ZAWIERA: **Transport:** autokar (klimatyzacja, uchylne siedz., wc.), lub bus;
Noclegi: noclegi w : hotele 2-3* (pok. 2,3 os. z łaz.);
Wyżywienie: 3 x śniadanie, 3 x obiadokolacja;
Ubezpieczenie: KL, NNW, BP;
Opieka pilota.

DODATKOWE INFORMACJE: można uzyskać w biurze VENI-TOUR lub TPN w Przemyślu, ul. Kościuszki 7, I piętro w godz.: 10.00. - 16.00. – od. pon. – piąt.

1/. Wyjazd organizowany jest przy współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Nauk w Przemyślu oraz dr Lucjanem Facem. 2/. Program wyjazdu jest ramowy i może ulec zmianie. 3/. Wszystkich zainteresowanych prosimy o kontakt w siedzibie VENI-TOUR BP w Przemyślu, ul. Kościuszki 7 oraz do wpłaty 490,-zł zaliczki do 19.06.2017. i pozostałej kwoty do 13.07.2017. lub na konto VENI-TOUR B.P.: 88 1020 4274 0000 1702 0015 5655.

**VENI-TOUR Biuro Podróży;
37-700 Przemyśl, ul. Kościuszki 7; tel.16 676 86 60, 602 580 220;
e-mail: venitour@venitour.pl**